

POSTANOWIENIE Z DNIA 15 KWIETNIA 2004 R.

SDI 21/04

W postępowaniu dyscyplinarnym toczącym się na podstawie przepisów ustawy z dnia 22 czerwca 1985 r. o prokuraturze (jedn. tekst: Dz. U. z 2002 r. Nr 21, poz. 206 z późn. zm.) w wypadku konkurencji negatywnych przesłanek procesowych, określonych w art. 17 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. z jednej strony i negatywnej przesłanki procesowej określonej w art. 68 wymienionej ustawy, umorzenie postępowania dyscyplinarnego z powodu przedawnienia powinno nastąpić jedynie wówczas, gdy do chwili orzekania, nie zostałyby przeprowadzone wszelkie dowody oraz nie zostałyby wyjaśnione wszystkie okoliczności pozwalające na stwierdzenie, że obwiniony nie popełnił czynu stanowiącego delikt dyscyplinarny, objęty przedstawionym mu zarzutem.

Przewodniczący: sędzia SN Stanisław Zabłocki.

Sędziowie SN: Józef Dołhy, Wiesław Koziół (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy – Izba Karna z udziałem Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego oraz protokolanta po rozpoznaniu w dniu 15 kwietnia 2004 r. sprawy prokuratora Prokuratury Rejonowej obwinionego o popełnienie przewinienia służbowego z powodu kasacji wniesionej przez obwinionego od orzeczenia Odwoławczego Sądu Dyscyplinarnego dla Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym z dnia 28 listopada 2002 r. sygn. akt (...) w części zmieniającej orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego dla Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym z dnia 28 sierpnia 2002 r., sygn. akt (...)

orzekł:

1. k a s a c j ę o d d a ł a;

2. zwalnia obwinionego prokuratora Prokuratury Rejonowej od ponoszenia kosztów sądowych postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Dyscyplinarny dla Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym orzeczeniem z dnia 28 sierpnia 2002 r. sygn. akt (...) uznał prokuratora Prokuratury Rejonowej winnym:

1. popełnienia oczywistej i rażącej obrazę przepisów prawa w okresie od dnia 31 stycznia 1998 r. do dnia 6 października 1999 r. w A. przez to, że nie wyłączył z akt postępowania 2Ds. (...) protokołu przesłuchania podejrzanego Krzysztofa D. z dnia 31 stycznia 1998 r., w którym wskazane zostały dowody w sprawie zabójstwa romskiej rodziny H. w B. i nie przekazał go według właściwości Prokuraturze Okręgowej w C. prowadzącej śledztwo w sprawie tego zabójstwa, pomimo obowiązku zapewnienia sprawnego i zgodnego z przepisami prowadzenia postępowania, czym spowodował znaczną i zawinioną przewlekłość wyżej wymienionego postępowania, tj. przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (jedn. tekst: Dz. U. z 2002 r. Nr 21, poz. 206 z późn. zm.) w zw. z § 202 ust. 1 w zw. z § 13 ust. 1 w zw. z § 89 ust. 1 i w zw. z § 59 ust. 2 pkt 1 Regulaminu wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (Dz. U. Nr 38, poz. 163 z późn. zm.) i za to na podstawie art. 67 ust. 1 pkt 1 powołanej ustawy wymierzył mu karę dyscyplinarną upomnienia;
2. popełnienia oczywistej i rażącej obrazę przepisów prawa w ten sposób, że w lipcu 2000 r. bez uzyskania zgody przełożonych wymaganej pkt 2 Zarządzenia nr 11/02 Prokuratora Wojewódzkiego w A. z dnia 10 sierpnia 1992 r. przekazał dziennikarzowi „Gazety Wyborczej”

informację o biegu postępowania sądowego w sprawie sygn. akt (...) toczącego się przed Sądem Okręgowym, przy czym w treści swej wypowiedzi opublikowanej następnie w artykule z dnia 4 sierpnia 2000 r. pt. „Nietykalny Dombas” zawarł własne oceny, zarzucając prokuratorom dwóch okręgów działania zmierzające do utrudniania postępowań karnych toczących się przeciwko Jackowi D. i innym podejrzanym oraz z pominięciem drogi służbowej przedstawił krytykę decyzji dyscyplinarnych zapadłych wobec jego osoby, tj. popełnienia przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 66 ust. 1 ustawy o prokuraturze w zw. z art. 47 ust. 1 tejże ustawy i za to na podstawie art. 67 ust. 1 pkt 1 tej ustawy wymierzył mu karę dyscyplinarną upomnienia.

Jako karę łączną wymierzył mu karę upomnienia.

Orzeczenie to zaskarżył obwiniony prokurator Prokuratury Rejonowej i zarzucając:

- obrazę prawa materialnego, a to § 202 ust. 1 w zw. z § 13 ust. 1, § 89 ust. 1 i § 59 ust. 2 pkt 1 Regulaminu wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury poprzez przyjęcie, iż z przepisów tych wynika obowiązek dbania przez prokuratorów o sprawne prowadzenie postępowań karnych toczących się w innych jednostkach prokuratury i odpowiedzialności dyscyplinarnej za jakość tych postępowań pomimo, że żaden ze wspomnianych przepisów nie nakłada takiego obowiązku;
- obrazę prawa materialnego, a to art. 66 ust. 1 ustawy o prokuraturze w zw. z § 68 i 69 Regulaminu wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury poprzez przyjęcie, iż nie uzyskał zgody przełożonych na wywiad z dziennikarzem „Gazety Wyborczej” wymaganej pkt 2 Zarządzenia

nr 11/92 Prokuratora Wojewódzkiego w A. z dnia 10 sierpnia 1992 r. pomimo, że taka zgoda wynikała z rozmowy rzecznika prasowego poprzedzającej wspomniany wywiad;

- obrazę przepisów postępowania mających wpływ na treść orzeczenia, a to art. 176 § 4 k.p.k. polegającą na odstępieniu od odczytania sporządzonych przez niego na piśmie wyjaśnień z dnia 22 stycznia 2001 r. oraz z dnia 22 września 2001 r. złożonych na rozprawie pomimo, że wspomniany przepis w sposób kategoryczny stanowi, iż wyjaśnienia złożone na piśmie na rozprawie podlegają odczytaniu, art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. polegającą na braku wskazania w uzasadnieniu orzeczenia na jakich dowodach oparł się Sąd wydając orzeczenie, a w szczególności jakie fakty uznał za udowodnione i na jakich w tej mierze oparł się dowodach, w tym na całkowitym pominięciu jego wyjaśnień jako dowodu w sprawie i oceny prawdziwości tych wyjaśnień w powiązaniu z powołanymi przez niego dowodami wskazującymi, iż postępowania dyscyplinarne zostały spreparowane przez Prokuraturę Krajową w celu zatuszowania odpowiedzialności prokuratorów za brak nadzoru nad prowadzącymi śledztwo V Ds. (...) prokuratorami Prokuratury Okręgowej w C. i Prokuratury Rejonowej w D.;
- art. 366 § 1 k.p.k. poprzez odstępienie od wyjaśnienia sprzeczności w zeznaniach świadków B. K.-S. oraz M. C. co do rzekomej odmowy udostępnienia przez M. C. akt śledztwa 2Ds. (...) Prokuraturze Apelacyjnej, co miało skutecznie uniemożliwić świadkowi B. K.-S. sprawowanie nadzoru służbowego, jak również odstępienie od przeprowadzenia dowodu z akt nadzoru służbowego nad śledztwem 2Ds. (...);
- art. 404 § 2 k.p.k. polegającej na odroczeniu w dniu 3 lipca 2002 r. rozprawy do dnia 28 sierpnia 2002 r., a więc z przekroczeniem

terminu 35-dniowego i prowadzenia w dniu 28 sierpnia 2002 r. rozprawy w dalszym ciągu bez uzyskania stanowiska stron co do ich zgody, tj. braku sprzeciwu;

- naruszenie art. 45 Konstytucji RP poprzez bezzasadne przewlekanie postępowania dyscyplinarnego w celu doprowadzenia do przedawnienia zarzucanych mu przewinień dyscyplinarnych

wniósł o zmianę orzeczenia i uniewinnienie go od popełnienia zarzucanych mu przewinień służbowych.

Po rozpoznaniu tego odwołania Odwoławczy Sąd Dyscyplinarny dla Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym orzeczeniem z dnia 28 listopada 2002 r. sygn. akt (...) uchylił zaskarżone orzeczenie i postępowanie w zakresie dotyczącym przewinienia opisanego w pkt 1 zaskarżonego orzeczenia umorzył z uwagi na przedawnienie, zaś sprawę w zakresie przewinienia opisanego w pkt 2 zaskarżonego orzeczenia przekazał Sądowi Dyscyplinarnemu dla Prokuratorów do ponownego rozpoznania.

Powyższe orzeczenie Odwoławczego Sądu Dyscyplinarnego dla Prokuratorów w części, w której umorzono postępowanie zostało zaskarżone przez prokuratora Prokuratury Rejonowej. W kasacji zarzucił rażąco i mającą wpływ na jego treść obrazę przepisów:

- art. 4 i 7 k.p.k. polegającą na całkowitym pominięciu jako dowodów wyjaśnień i oświadczeń składanych w toku postępowania wyjaśniającego i dyscyplinarnego mających wykazać, iż nie naruszył przepisów Regulaminu wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury;
- art. 366 § 1 k.p.k. w związku z art. 170 § 1 pkt 2 k.p.k. w związku z art. 5 § 2 k.p.k. polegającą na bezzasadnym oddaleniu wniosków dowodowych, które miały potwierdzić, iż akta śledztwa 2 Ds. (...), w których znajdował się protokół przesłuchania Krzysztofa D. w dniu 31 stycznia 1998 r., a także pisma procesowe związane ze

śledztwem V Ds. (...), prowadzonym przez Prokuraturę Okręgową w C. były wielokrotnie w Prokuraturze Apelacyjnej i Sądzie Apelacyjnym oraz, że śledztwo V Ds. (...) było nadzorowane zarówno przez Prokuraturę Apelacyjną jak i Prokuraturę Krajową, które akceptowały sprzeczne z przepisami postanowienie z dnia 29 grudnia 1997 r., wydane przez Prokuraturę Okręgową w C., o zawieszeniu tego śledztwa, a wszczęcie postępowania dyscyplinarnego było konsekwencją ukrycia tej bezprawnej decyzji;

- art. 366 § 2 k.p.k. polegającą na celowym przedłużaniu postępowania dyscyplinarnego mającego doprowadzić do sytuacji, w której po orzeczeniu Sądu Dyscyplinarnego przypisującym wnoszącemu kasację popełnienie zarzucanego przewinienia, Odwoławczy Sąd Dyscyplinarny umarzając postępowanie wobec przedawnienia, uniknął ustosunkowania się do zarzutów o spreparowaniu postępowania dyscyplinarnego na zlecenie Prokuratury Krajowej i łamaniu prawa przez podległe jej jednostki prokuratury;
- art. 176 § 4 k.p.k. polegającą na zrezygnowaniu z odczytania wyjaśnień sporządzonych na piśmie w dniu 22 stycznia 2001 r., a dołączonych do protokołu rozprawy z dnia 25 stycznia 2001 r.

i wniósł o uchylenie orzeczenia Odwoławczego Sądu Dyscyplinarnego dla Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym z dnia 28 listopada 2002 r. sygn. akt (...) w zaskarżonej części i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

W złożonej pisemnej odpowiedzi na kasację Rzecznik Dyscyplinarny Prokuratora Generalnego wniósł o oddalenie kasacji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie należy przypomnieć, iż zgodnie z art. 89 ust. 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze do rozpoznania kasacji stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu postępowania karnego o kasacji z wyłączeniem art. 521, art. 524, art. 526 § 2 oraz art. 530 § 2 i 3. Oznacza to więc, po pierwsze, że kasacja w sprawach dyscyplinarnych prokuratorów może być wniesiona wyłącznie od prawomocnego orzeczenia odwoławczego sądu dyscyplinarnego, a po drugie, co jest tego konsekwencją, że podniesione w kasacji zarzuty muszą dotyczyć tego orzeczenia (wskazując, że sąd odwoławczy dopuścił się „rażącego naruszenia prawa” lub orzekł „rażąco niewspółmierną karę dyscyplinarną” – por. art. 83 ust. 3 ustawy o prokuraturze), zaś zarzuty podniesione w kasacji pod adresem orzeczenia Sądu pierwszej instancji podlegają rozważeniu przez Sąd Najwyższy, jedynie w takim zakresie, w jakim jest to nieodzowne dla należytego rozpoznania zarzutów stawianych orzeczeniu sądu odwoławczego. Nie jest bowiem funkcją kontroli kasacyjnej ponowne – „dublujące” kontrolę apelacyjną – rozpoznawanie zarzutów stawianych orzeczeniu sądu pierwszej instancji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 listopada 1996 r., III KKN 148/96, OSNKW 1997, z. 1-2, poz. 12).

Tak patrząc na kasację w postępowaniu w sprawach dyscyplinarnych prokuratorów należy stwierdzić, iż spośród zarzutów podniesionych w rozpoznawanej kasacji kluczowe znaczenie ma kwestia oceny prawidłowości zastosowania w niniejszej sprawie przez Odwoławczy Sąd Dyscyplinarny dla Prokuratorów instytucji przedawnienia dyscyplinarnego z art. 68 ust. 1 ustawy o prokuraturze. Zgodnie z treścią tego przepisu po upływie trzech lat od chwili czynu nie można wszcząć postępowania dyscyplinarnego, a w razie wszczęcia ulega ono umorzeniu. Innymi słowy upływ terminu przedawnienia stanowi fakt, z którym procesowe prawo dyscyplinarne łączy określone skutki w postaci bądź odmowy wszczęcia postępowania dyscyplinarnego bądź jego umorzenia. Poza dyskusją jest, że zarzucony czyn, co do którego umorzono postępowanie, miał

zostać popełniony w okresie od 31 stycznia 1998 r. do 6 października 1999 r. Zatem w dacie orzeczenia Odwoławczego Sądu Dyscyplinarnego dla Prokuratorów (28 listopada 2002 r.) upłynęły trzy lata. Nie można więc na tej płaszczyźnie dopatrzeć się obrazy powołanego art. 68 ust. 1 ustawy o prokuraturze.

Do rozważenia pozostaje jednak jeszcze jedna kwestia. W orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd, iż w razie konkurencji negatywnych przesłanek procesowych, określonych w art. 17 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. oraz art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. sąd w zasadzie powinien umorzyć postępowanie karne z uwagi na niedopuszczalność jego dalszego prowadzenia. Zasada ta nie ma jednak zastosowania wówczas, gdy zbieg tych przesłanek zostałby stwierdzony po przeprowadzeniu wszystkich niezbędnych dowodów i wyjaśnieniu wszystkich okoliczności faktycznych. Doszłoby bowiem już wówczas do wszechstronnego zbadania podstaw odpowiedzialności oskarżonego i w takiej to sytuacji sąd powinien ewentualnie podjąć decyzję odnoszącą się do braku tych podstaw, a więc wydać wyrok uniewinniający, a nie umarzający z powodu przedawnienia (por. niepublikowane postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 3 kwietnia 2002 r., V KKN 484/00 i z dnia 2 lipca 2002 r., IV KKN 264/99). Stanowisko takie znajduje oparcie w tych poglądach doktryny, które rodzaj orzeczenia kończącego postępowanie w omawianej sytuacji uzasadniają interesem oskarżonego (zob. M. Cieślak, *Polska procedura karna*, Warszawa 1984, s. 452, St. Waltoś, *Proces karny*, Warszawa 2003, s. 458).

Zdaniem Sądu Najwyższego nie istnieją żadne poważne racje, które uniemożliwiałyby zastosowanie tego rozwiązania w przypadku zbiegu przesłanek z art. 17 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 89 ust. 1 ustawy o prokuraturze oraz art. 68 tej ustawy. Innymi słowy: w postępowaniu dyscyplinarnym toczącym się na podstawie przepisów ustawy z dnia 22 czerwca 1985 r. o prokuraturze (jedn. tekst: Dz. U. z 2002 r. Nr 21, poz. 206 z późn. zm.) w wypadku konkurencji negatywnych przesłanek procesowych określonych w

art. 17 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. z jednej strony i negatywnej przesłanki procesowej określonej w art. 68 wymienionej ustawy, umorzenie postępowania dyscyplinarnego z powodu przedawnienia powinno nastąpić jedynie wówczas, gdy do chwili orzekania, nie zostałyby przeprowadzone wszelkie dowody oraz nie zostałyby wyjaśnione wszystkie okoliczności pozwalające na stwierdzenie, że obwiniony nie popełnił czynu stanowiącego delikt dyscyplinarny, objęty przedstawionym mu zarzutem. Opowiedzenie się przez Sąd Najwyższy za takim kierunkiem wykładni omawianego zagadnienia, nie może jednak, w realiach niniejszej sprawy, skutkować uchYLENIEM zaskarżonego orzeczenia, gdyż przecież w świetle ustaleń poczynionych przez Sąd Dyscyplinarny dla Prokuratorów oraz z uwagi na treść zarzutów podniesionych przez prokuratora Prokuratury Rejonowej w odwołaniu od tego orzeczenia, Odwoławczy Sąd Dyscyplinarny nie mógł wydać od razu orzeczenia uniewinniającego, skoro kwestie czynu, jego znamion oraz odpowiedzialności obwinionego wymagały dalszego dowodzenia, a to w tym postępowaniu było już niemożliwe, gdyż stało temu na przeszkodzie przedawnienie dyscyplinarne z art. 68 ust. 1 ustawy o prokuraturze.

Kierując się powyższym Sąd Najwyższy orzekł, jak w postanowieniu.